

Teorie užitku – kardinalistická teorie

Užitek (Utility)

Užitek (Utility) – je subjektivní pocit uspokojení plynoucí ze spotřeby jednotlivých statků.

Celkový užitek

Celkový užitek (Total Utility – TU) – vyjadřuje celkovou úroveň uspokojení určité potřeby. Je závislý na objemu spotřebovaného zboží, vlastnostech a kvalitě zboží a míře s jakou je schopno potřeby uspokojovat.

TU je také ovlivněn subjektivním vztahem spotřebitele ke zboží – preference.

Mezní užitek

Mezní užitek (Marginal Utility – MU) – vyjadřuje o kolik vzroste celkový užitek, jestli se množství spotřebovávaného zboží zvýší o jednotku.

$TU = \text{součet } MU \text{ všech spotřebovávaných jednotek daného statku.}$

MU závisí na :

Významu a intenzitě potřeby - naléhavost

Disponibilním množstvím – vzácnost

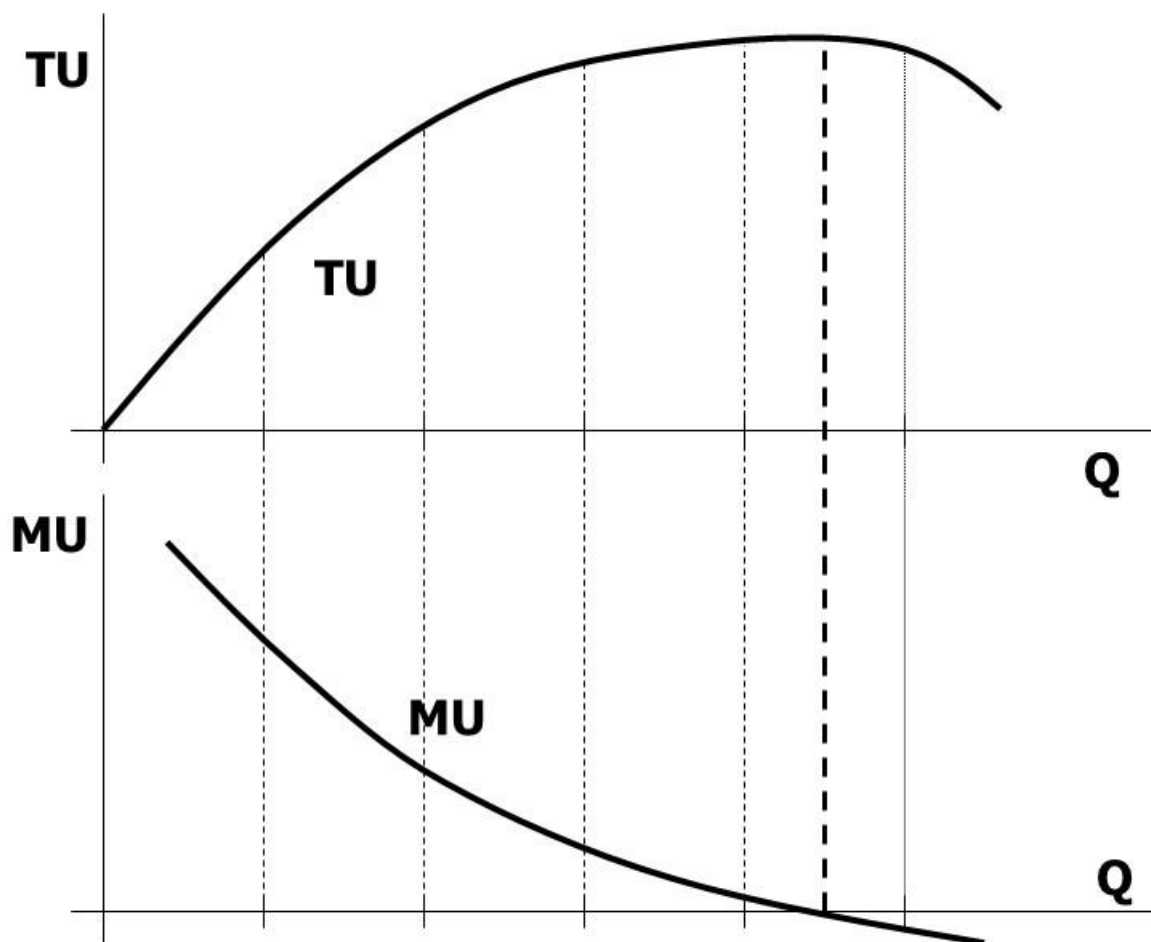
Zákon klesajícího mezního užitku

Zákon klesajícího mezního užitku (MU) – MU s růstem objemu spotřebovávaného zboží má tendenci klesat.

Nejvyšší přírůstek uspokojení potřeb přinese první spotřebovávaná jednotka zboží, každá další má pro spotřebitele menší význam.

Celkový užitek se tedy s růstem objemu spotřebovávaného zboží zvyšuje stále pomaleji.

Graf celkové užítku – TU a mezního užítku MU

Rovnováha spotřebitele

- Optimální (rovnovážní) množství tedy spotřebitel nakoupí, pokud se mezní užitek rovná ceně.

$$\text{MU} = P$$

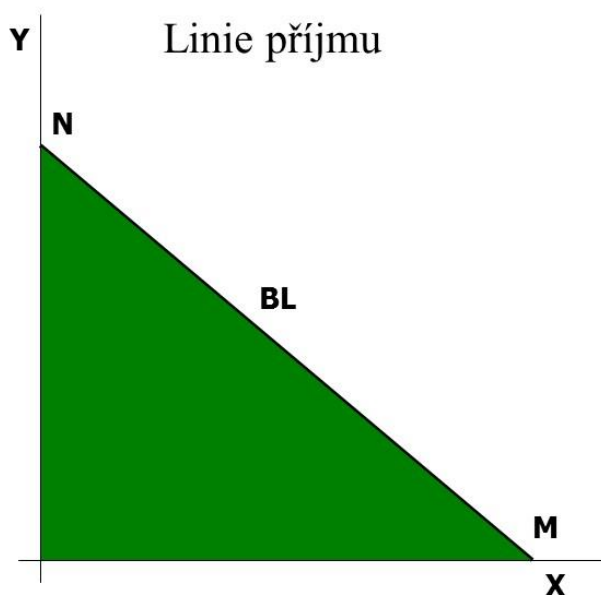
- $\text{MU} > P$ – efekt ze spotřeby další jednotky je vyšší než cena zboží – ochota vynaložit větší částku než je cena.
- $\text{MU} < P$ – opak
- Podmínkou rovnováhy spotřebitele je rovnost MU všech spotřebovávaných zboží ve vztahu k jejich cenám.
- Racionálně jednající spotřebitel zvyšuje objem nákupu určitého zboží až do bodu, kdy se mezní užitek poslední peněžní jednotky vynaložené na jeho nákup rovná meznímu užítku peněžní jednotky vynaložené na nákup všech ostatních statků.

$$\frac{\text{MU zboží 1}}{P \text{ zboží 1}} = \frac{\text{MU zboží 2}}{P \text{ zboží 2}} = \frac{\text{MU zboží 3}}{P \text{ zboží 3}} = \frac{\text{MU zboží N}}{P \text{ zboží N}}$$

Linie rozpočtu (příjmu)

- Spotřebitel je omezený příjmem = linie příjmu.
- Linie příjmu (Budget Line – BL) – zobrazuje maximálně dostupné kombinace rozdělení důchodu spotřebitele na nákup dvou zboží.

$$I = P_X \cdot X + P_Y \cdot Y$$

Optimum spotřebitele

- Optimum spotřebitele pro dva statky nastává při splnění dvou podmínek:
  1. $I = P_X \cdot X + P_Y \cdot Y$
  2. $MU_x/P_x = MU_y/P_y$

Zdroje

HLADKÝ, Jan a Ivana FALTOVÁ LEITMANOVÁ. *Mikroekonomie I*. 1. vyd. Č. Budějovice: Jihočeská univerzita, 1997, 93 s. ISBN 80-7040-201-6.

KRUGMAN, Paul R a Robin WELLS. *Microeconomics*. 3rd ed. New York: Worth Publishers, c2013, xxxii, 593 s., [41] s. příl. ISBN 978-1-4292-8342-7.

MACÁKOVÁ, Libuše. *Mikroekonomie: (základní kurz)*. 4. vyd. Slaný: Melandrium, 1997, 277 s. ISBN 80-901801-2-4.

PŘÍKLADY

Vzorový příklad

Je dána funkce mezního užitku: $MU = 150 - 10x + 0,2x^2$. Cena statku je 100Kč. Zaokrouhlete na celé statky dolu a pouze v intervalu $x = (0; 10)$

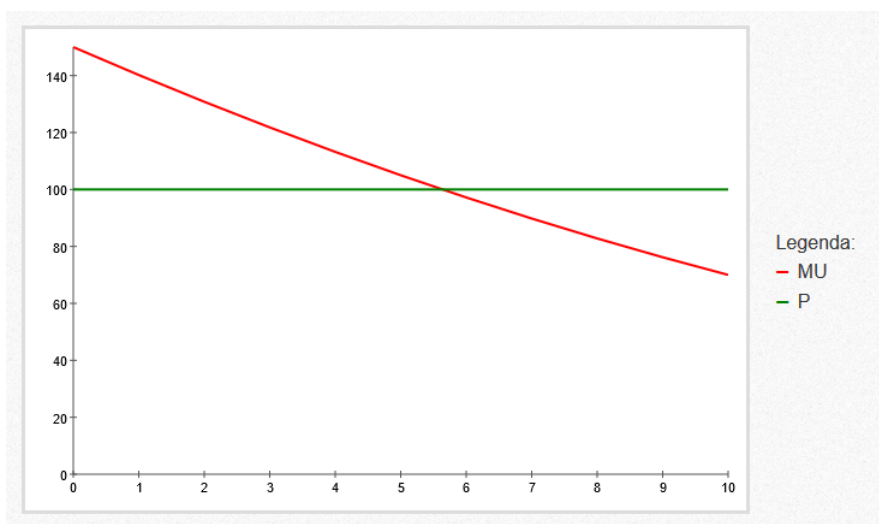
a) Určete optimum spotřebitele

Řešení

Optimum spotřebitele $\rightarrow MU = p$

$$1500.2 - 10x + 0,2x^2 = 100 \quad (x = 44)$$

$$x = 5$$

Příklady na domácí procvičení **(S pomocí simulátoru mikroekonomických modelů)**

1. Slečna Dvořáková tráví svůj volný čas plaváním (X) a v sauně (Y). Cena hodiny plavání je 50 Kč a cena hodiny v sauně je 100 Kč. Mezní užitek plavání je dán rovnicí $MU_x = 400 - 50X$ a užitek saunování je dán rovnicí $MU_y = 300 - 100Y$. Příjem (výdaj) slečny Dvořákové vynakládaný na volný čas je 4000 ročně. Vypočtěte, kolik času tráví slečna Dvořáková jednotlivými činnostmi v bodě svého optima.
2. Pan Pepa si může při svém důchodu si koupit buď 50 jednotek statku A nebo 20 jednotek statku B. Je-li cena zboží A 12 Kč, jaký je důchod Pepy a jaká je cena statku B.